

TOPONÍMIA DE GRATALLOPS (PRIORAT)*

Albert GONZÀLEZ MASIP

El terme municipal

Anomenat senzillament «el terme»; El tros; El defora.

Partides

Les ermites; Les aigües; Mas d'en Serres; El (Lo) Socarrat; Les aubagues; Els bellvisos; Els (Los) vinyals; Les hortes; Els horts; Masos d'en Claret; Les planes del riu; Les fonts del Piró; Les planes; Els camps d'en Boix; Roquer del Ros; Les comes; (Lo) Roquer d'en Daniel; El molí d'en Borràs; Les guinarderes; Els planassos; El planàs; El mas d'en Piqué; La fuina; Les manyetes; Els (Los) pedralets; L'aubada o Colls de Miró; Camí de Lloà; El camp dels espills; El coll de Falset.

Valls, clotades i cursos d'aigua

Barranc de l'aubaga; Barranc del bosquet; Barranc dels canyets; Barranc de la font nova; Barranc de la font vella; Barranc de les guinarderes; Barranc del socarrat; Barranc del torrent; Bassa de l'era; Bassa del Piró; Riu Cortiella (dit el riu de Porrera); Riu Montsant; Riu Siurana.

Muntanyes i colls

(al terme): Coll de la Salve; Coll de Falset; Lo collet; Dalt a l'Ermita.

(fora del terme): Coll de Falset (a la N 420); Coll de la Teixeta o del «bitxo» (a la N. 420); El Montsant; La roca de la Figuera; La Mola.

Els pobles del voltant

Cabacers; Falset; La Figuera; Lloà; Marçà; El Molar; La Morera; Poboleda; Porrera; Pradell; La Torre de Fontaubella; Torroja; Scala Dei; La Vilella Alta; La Vilella Baixa (Les Vilelles).

Les fonts

Font nova; Font del Piró; Font soi; Font vella.

Indrets diversos a la carretera

El primer pont; El primer tomb; El segon tomb; El tomb del vent; El tomb del Relis; L'«empalme» (de la carretera de Torroja); L'«empalme» del Lloà; El canyaret.

Camins

Camí vell de la Vilella Baixa; Camí de l'ermita; Camí vell de l'ermita; Camí del socarrat; Camí de la font Soi; Camí de la font del Piró; Camí del xiprer; Camí del Lloà; Camí de la font nova; Camí de les Manyetes; Camí dels Planassos; Camí de Mora; Camí de Bellmunt; Camí de Falset; Camí del riu; Camí vell del riu; Camí de Porrera; Camí de les hortes; Camí de Torroja; Camí del molí de la vila; Camí dels masos (fora terme); Camí de les aubagues o de Torroja; La carretera.

Cases i construccions isolades

L'Ermita de la Consolació; El Calvari o la capelleta; Mas de Cal Ros; Mas d'en Jové; Mas d'en Piqué; Mas d'en Serres; Cases de Robert; Casa del barber; Casa del Saura; Caseta de l'Herrero; La caseta de l'aigua; El xalet de la francesa; El Molí de la vila; Els rentadors; El transformador.

Els barris del poble

El Piró; El Planet.

D'altres sectors

L'era; La serreta; El verger.

Els carrers

Baixada de la Consolació; Carrer de la Consolació; Carrer de Dalt; Carrer de l'Era; Carrer de la Font; Carrer Maséts; Carrer de Migdia; Carrer d'Orient; Carrer d'Orient (dit també de la Butxaca); Carrer Major; Carrer del Portellet; Carrer Piró; Carrer del Riu; Carrer d'en Saperes; Carrer de les Valls (dit també de Baix); carrer sense nom (conegut antigament com de «la Marieta de cal Xafat»); carrer sense nom (conegut com el «del sindicat»); carrer sense nom (conegut antigament com «del perxe de cal Conill»); Els carrerons.

Passos coberts

Perxe de Cal Conill; Perxes del carrer de Dalt; Perxe del carrer Major.

Les places

Plaça de Dalt; Plaça de l'Església; Plaça del mestre Cabré (dita també la plaça del Piró); Plaça de les Olles.

Noms de cases

Ca l'Arany; Cal Bistet; Cal Cecilio; Ca la Cinta «el rebany»; Cal Conill; Cal Correu; Cal Godo; Cal Gregori (Guergori); Ca l'Herrero; Cal Jaume «el Felip»; Cal Jover; Ca la Manya; Cal Marxant; Cal Mateu; Cal Mellenga; Cal Merla; Ca la Mònica; Ca l'Oleguer; Cal Pelat; Cal Pellicer; Cal Pere «maco»; Cal Pinyol; Cal Piqué; Cal Plorades; Cal Portal; Cal Ricardo; Cal Roc; Cal Rufino; Cal Salut; Cal Saura; Cal Sr. (sinyó) Andreu; Cal Teler; Cal Vall; Cal Vilella; Cal Xafat; Cal Ximet.

Cal Baster (o Cal Cols); Ca la Botera; Ca la Colàstia; Cal Cristòfol; Ca l'Emílio; Ca l'Estel; Ca l'Eulària; Cal Grau (o Grauet); Cal Guiamet; Cal Guiu; Cal Joan del Mas; Cal Mànic; Cal Mestre; Cal Polida; Cal Pistoles; Cal Pouet Mateu; Cal Ratat; Cal Ros; Cal Salut; Cal Serraller; Cal Sord; Cal Tort; Ca la Veva; Cal Xota; Cal Xubit.

* a: GONZÁLEZ MASSIP, Albert: *Aspectes de l'evolució del paisatge a Gratallops. Anàlisi de mètodes i tècniques*. Tesi de Llicenciatura. MS.- Dep. de Geografia; Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona; Barcelona 1985.

(COGNOM) I (COGNOM)

És curiós que molts catalans persisteixin pensant que l'afegitó de la conjunció «i» entre el primer i el segon cognom és una prova de catalanitat.

Recordem que l'article 194 del Reglament del Registre Civil espanyol, aprovat per Decret 14 de novembre de 1958, no derogat i encara plenament vigent, exigeix precisament la utilització de la conjunció en aquest cas:

Art. 194. Apellido paterno es el primero del padre; materno el primero de los personales de la madre aunque sea extranjera.

En el Registro, uno y otro se expresarán intercalando la copulativa «y».

Aquest reglament reprenia una situació consuetudinària castellana. Recordem que *Santiago Ramón y Cajal* no fou mai «Ramón Cajal». I de tothom són coneguts els noms de *J. Ortega y Gasset*, *A. Ossorio y Gallardo*, amb molts d'altres.

L'utilització de la conjunció «i» en català ha estat comentada en el present Butlletí (IV, 29; XV, 30). V. també: E. MOREU-REY, *Renoms, malnoms, motius i noms de casa*, p. 19-20.

Contra la imposició de la conjunció, molts catalans han reaccionat: bé oposants'hi públicament (per ex. l'advocat J. E. Roig Santacana); bé utilitzant un guionet reunint els dos cognoms (E. Moreu-Rey); bé lligant els dos cognoms, però conservant la majúscula del segon (el poeta i editor Jaume VallcorvaPlana).